

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО
АСОЦІАЦІЯ ДІЯЧІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

*III Міжнародні науково-практичні читання
пам'яті академіка Анатолія Авдієвського
6 – 7 березня 2019 року*

Київ -2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНА ВСЕУКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СПІЛКА
АСОЦІАЦІЯ ДІЯЧІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА

ВИПУСК III

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародних науково-практичних читань
пам'яті академіка Анатолія Авдієвського**

***НПУ імені М.П. Драгоманова
КИЇВ – 2019***

УДК 371.134:78

Сучасна мистецька освіта: матеріали III Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. Випуск III /Укл.: доктор пед. наук, проф. А.В. Козир. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – 374 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 10 від 22 червня 2019р.).

Топчієва І.О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського НПУ імені М.П. Драгоманова

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗМІСТІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ МИСТЕЦТВ

Необхідність підвищення якості професійної підготовки в педагогічних університетах України, спричинена новими реформаторськими реаліями в освітній сфері, координує зміст і форми організації навчального процесу на факультетах мистецтв, актуалізує першочерговість змін у підходах до мистецького навчання майбутніх учителів музики. Основним завданням якого є формування універсальних творчих особистостей, як носіїв національної культурної спадщини, здатних до трансформації мистецьких знань, проектування й досягнення оригінальних мистецько-педагогічних результатів.

Саме нагальність акцентованого розвитку творчої індивідуальності майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки, створення умов для самостійного здійснення студентами мистецького процесу як акту творчості, зумовлює нагальність інноваційних змін для формування у студентів творчої активності, цілеспрямованості, продуктивного творчого мислення, самостійної позиції у вирішенні диригентсько-хорових завдань. Рух навчального мистецького процесу в інноваційних напрямках його організації передбачає широке використання активних та інтерактивних форм проведення занять. У даному вимірі диригентсько-хорову підготовку студентів факультетів мистецтв на основі компетентнісного підходу можна розглядати як інновацію, оскільки в результаті його застосування у майбутніх учителів музики формуються диригентсько-хорові компетенції, употужнюється

творчий інтелект, розширюється простір для набуття студентами навичок організації та упорядкування диригентсько-хорового процесу.

Варто підкреслити, що специфіка диригентсько-хорової діяльності в концентрованому вигляді відображає цінності минулого і сучасного, допомагає студентам глибше пізнати себе та збагатити свій внутрішній світ, розширити музичний простір, відкрити для себе нові площини мислення для забезпечення продуктивності диригентсько-хорового процесу. Творча природа диригентсько-хорової діяльності уможлиблює активне впровадження інноваційних технік у мистецьке навчання студентів для активізації у них інтелектуально-мисленнєвих процесів у категоріях образності, емоційності, варіативності, діалогізму на рівні прийняття рішень у пошуку нової дії для оперативного розв'язання творчих завдань та досягнення якісного результату.

Безпосередньо переходячи до викладу основного матеріалу зауважимо, що традиційні напрями організації диригентсько-хорової підготовки студентів орієнтуються на класичні технології, які передбачають безпосередню трансляцію знань від педагога до студента та мають репродуктивний характер навчання на основі пояснювально-ілюстративних методів, монологу викладача, освоєння диригентсько-хорових умінь та навичок студентами, дзеркально відображаючих алгоритми технік викладача, здійснення ними інтелектуальної дії суто в рамках запропонованих педагогом вимог.

Необхідність розширення простору диригентсько-хорової підготовки для виявлення студентами ініціативи, свободи, волі, самостійної творчості направлення їх до самостійного дослідження мистецьких творів і ситуацій навколо них спрямовує навчальний процес в інноваційному напрямку його організації. Дані умови передбачають відхід від авторитарної системи, налагодження суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між педагогом і студентом, проєкцію на студента, як упорядника і керівника диригентсько-хорового процесу, цілеспрямованого на його продуктивно-результативне перетворення.

Безперечно, такий шлях більш складний у педагогічному процесі, але набагато перспективніший у розумінні самостановлення майбутніх фахівців.

Інноваційне облаштування диригентсько-хорової підготовки зумовлює інтелектуальну насиченість навчального процесу, а саме: постановку педагогом проблемних і дискусійних питань, висвітлення різних підходів до трактування музичних творів, провокування студентів до коментарів, створення авторських моделей інтерпретацій художніх образів тощо. Направлення студентів на моделювання диригентсько-хорових ситуацій стане корисним під час відтворення реальних умов диригентсько-хорової діяльності. Введення у початковий процес активних інноваційних методів, зокрема кейс-методу, будуть сприяти ґрунтовному зануренню студентів зміст конкретної диригентсько-хорової ситуації, всебічному аналізу її наявних характеристик, віднайденню неузгодженостей, дослідженню шляхів їх усунення у прикладному аспекті.

Інтерактивний напрям передбачає активну взаємодію педагога і студента, спрямовану на стимулювання інтелектуально-творчої активності студентів під час відтворення ними зворотнього зв'язку на ситуації-провокації, невідповідності, помилки, продукування і підтримку їх зацікавленості у досягненні ціннісно-значущого особистісного результату. Самостійне створення студентами «саморозвиненого інформаційно-ресурсного середовища» (Г.Селевко) здійснюється відповідно законам психології творчості та виявляється у самостійному вирішенні ними диригентських завдань, результативність «суб'єктивної новизни» яких позначена маркерами рівнів творчого розвитку студентів [5, 364].

Проектний напрям концентрує у собі змістовну сутність диригентсько-хорової діяльності, відкриває простір до освоєння студентами цілісного алгоритму диригентсько-хорової діяльності у рамках поетапної проектної дії, а саме: дослідження, створення власної інтерпретації, формулювання цілей, завдань, результатів; створення моделі проекту (узгодження ресурсів, термінів,

методик, ходу проведення роботи тощо); поетапну реалізацію проекту; презентація проекту, рефлексія отриманих результатів. Дані умови сприяють осмисленню майбутніми вчителями музики інформаційних масивів диригентсько-хорової діяльності, активізують управлінські механізми у напрямку операційно-технологічного упорядкування творчого процесу. Практичне освоєння студентами проектних технік уможлиблюється завдяки активній педагогічній підтримці педагога, спрямовуючого студентів до поетапного визначення і детального аналізу елементів, етапів, методик диригентсько-хорової діяльності.

Евристичний напрям розширює управлінські можливості майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки, надає поштовх до власного вибору продуктивного способу дії, відповідно об'єктивних характеристик творчої ситуації; сприяє варіативному розв'язанню диригентсько-хорових завдань, їх узгодженістю з нагальними потребами; уможлиблюють інтуїтивне висування студентами проектів вирішення диригентсько-хорових завдань, створення власної інтерпретації хорового твору та її реалізації у хоровому звучанні. Спрямування студентів до самостійного пошуку розв'язання диригентсько-хорових завдань уможлиблює інтелектуально-творче наповнення навчального процесу, що формує у них найвищий рівень мислення – творче мислення, яке дозволяє відчувати себе виконавцем-інтерпретатором, самостійною творчою індивідуальністю у пошуку, відборі та застосуванні власних знахідок, нових оригінальних підходів до відтворення власної інтерпретації художнього образу, здатного, не зупиняючись на досягнутому, генерувати нові альтернативні творчі ідеї, екстраполюючи їх на мету як на образ майбутнього діяльнісного результату.

Інформаційно-комунікативний напрям передбачає активне включення в навчальний процес технологічних (комп'ютерних) засобів, які сприяють формуванню у студентів умінь оперувати навчально-мистецькою інформацією, напрацюванню комунікативного потенціалу, формуванню

дослідницьких умінь для вибору оптимальних рішень диригентсько-хорової діяльності, навичок аналізу, синтезу інформаційних масивів, їх якісного перетворення. Можливості сучасних інформаційних засобів дозволяють створювати студентам відео-портфоліо власних диригентсько-хорових досягнень, а комп'ютерні мережі відкривають можливості для порівняння з якіснішими, більш вдалимi взірцями, що відкриває простір до розвитку оцінювально-критичних умінь студентів у напрямку самореалізації. Непересічного значення має даний напрям у формуванні ціннісно-естетичної сфери студентів впродовж прослуховування й аналізу різноманітних інтерпретацій творів хорового мистецтва у виконанні знаних діячів і колективів, ознайомлення з техніками видатних диригентів тощо.

Таким чином, упровадження сучасних технологій у зміст диригентсько-хорової підготовки студентів, створення активно-інноваційного навчального середовища на факультетах мистецтв педагогічних університетів відкриває простір до формування інтелектуальної культури студентів у розумінні ними комплексної виконавсько-технологічної стратегії управління диригентсько-хоровим процесом, відкриття нових площин мислення майбутніх учителів музичного мистецтва для саморозвитку і самореалізації у диригентсько-хоровій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Библер В.С. Мышление как творчество. Введение в логику мысленного диалога / Владимир Соломонович Библер. – М.: Полиграфиздат, 1975.-399 с.
2. Егоров А. А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин / А. А. Егоров. – М. ; Л. : Музгиз, 1958. – 187 с.
3. Живов В.Л. Теория хорового исполнительства / Владимир Леонидович Живов. – М.: Эдитоал УРСС, 1998. – 192 с.
4. Козырь А. В. Формирование стиля педагогического руководства хоровым коллективом (на материале муз-пед. факультетов педуниверситетов): автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. пед. наук : спец: 13.00.01 «Теория и история педагогики» / А.Козырь. – К., 1987. – 27 с.
5. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий. В 2-х т. Т. 1. – М.: Народное образование, 2005. - 556 с.